

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง :

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพันธุศาสตร์พืช
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

ประจำเดือนพฤษภาคม

ตะแบกนา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Lagerstroemia floribunda* Jack var. *floribunda*
วงศ์ LYTHRACEAE
ชื่ออื่น กระแบก ตราแบก ตะแบกไข่ บางอตะมะกอ บางอยามู
เปื่อยต้อง เปื่อยนา เปื่อยหางค่าง

ไม้ต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูง 10 – 30 เมตร โคนต้นเป็นพูพอน เปลือกเรียบเป็นเป็นเงา สีเทาหรือสีเทาแกมสีขาว เป็นหลุมตื้น ตลอดลำต้น เรือนยอดแผ่กว้างเป็นพุ่มกลม ปลายกิ่งตั้งขึ้น กิ่งอ่อนรูปสี่เหลี่ยม

ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปขอบขนาน รูปรีแกมรูปขอบขนาน หรือรูปไข่ กว้าง 3 – 10 เซนติเมตร ยาว 6 – 23 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือมน โคนเกือบกลม ขอบเรียบ แผ่นใบอ่อนมีขนรูปดาวทั้งสองด้านของแผ่นใบและบริเวณเส้นกลางใบ ใบแก่มีขนประปรายหรือเกลี้ยง เส้นแขนงใบข้างละ 6 – 12 เส้น ก้านใบยาว 3 – 7 มิลลิเมตร

ดอกออกเป็นช่อแบบช่อแยกแขนง ออกตามปลายกิ่ง ช่อดอกชี้ขึ้น ยาว 20–40 เซนติเมตร แต่ละแขนงรูปทรงกระบอก มีขนสั้นหนานุ่มสีสนิมและขนรูปดาวปกคลุม ก้านดอกยาวประมาณ 3 มิลลิเมตรดอกตูมรูปลูกข่าง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 7 มิลลิเมตร ยาวประมาณ 10 มิลลิเมตร โคนสอบแคบ มีขนสั้นหนานุ่มสีสนิมปกคลุม สันนูน 10 – 12 เส้น ตรงกลางของปลายดอกตูมมีตุ่ม กลีบเลี้ยง รูประฆัง ปลายแยก 6 แฉก แต่ละแฉกรูปสามเหลี่ยม ปลายกลีบเลี้ยงด้านในมีขนแบบขนรูปดาวและขนสั้นหนานุ่มสีสนิมปกคลุม ครึ่งหนึ่งของแฉกกลีบเลี้ยง กลีบดอกสีชมพูหรือสีม่วงอ่อน จำนวน 6 กลีบ รูปขอบขนาน ขนาดกว้าง 7 – 12 มิลลิเมตร ยาว 10 – 16 มิลลิเมตร ขอบเป็นคลื่น มีก้านกลีบดอก เกสรเพศผู้จำนวนมาก เกสรเพศผู้มี 2 ลักษณะ ลักษณะแรกมี 5 – 6 เกสร ขนาดใหญ่และยาว อับเรณูสีดำ ลักษณะที่สองมีจำนวนมาก ขนาดยาวไล่เลี่ยกัน อับเรณูสีเหลือง เกสรเพศผู้ทั้งหมดติดที่ด้านในของหลอดกลีบเลี้ยง รังไข่อยู่เหนือวงกลีบ รูปทรงกลม มีขนแบบขนรูปดาวและขนสั้นหนานุ่มสีสนิมปกคลุม ก้านยอดเกสรเพศเมียรูปเส้นด้าย ยอดเกสรเพศเมียเป็นตุ่มกลีบเลี้ยงหุ้มผลรูปถ้วย ปลายแฉกแผ่กว้างหรือโค้งลงผลแบบผลแห้งแตกรูปรีแกมรูปขอบขนาน ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร ยาว 1.2 – 1.6 เซนติเมตร มีขนสั้นหนานุ่มปกคลุมตลอดผล และหนาแน่นบริเวณปลายผล ผนังผลแข็ง เมื่อแตกแยกออกเป็น 6 พู เมล็ดมีปีก

การกระจายพันธุ์ ในประเทศไทยทุกภูมิภาค พบตามป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น ป่าชายหาด และตามท้องนาทั่วไป ที่ความสูงตั้งแต่ใกล้ระดับน้ำทะเลจนถึงประมาณ 500 เมตร ออกดอกเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน ผลแก่เดือนธันวาคมถึงมีนาคม ในต่างประเทศพบที่ประเทศมาเลเซีย

การใช้ประโยชน์ ตะแบกนามีดอกและทรงพุ่มที่สวยงาม จึงนิยมนำมาปลูกเป็นไม้ประดับสวนและริมทางหลวง เนื้อไม้ใช้ทำเสา ไม้พื้กระดาน และเครื่องมือกลีกรรมนอกจากนี้ยังมีสรรพคุณเป็นสมุนไพร แก้ปวดระหวางมีไข้ ใช้เข้ายาแก้ท้องร่วง และแก้พิษ

ผู้เขียน ปาจริย์ อินทะสุข นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

